

RAPORT
O STANIE GMINY TYRAWA
WOŁOSKA
ZA ROK 2018

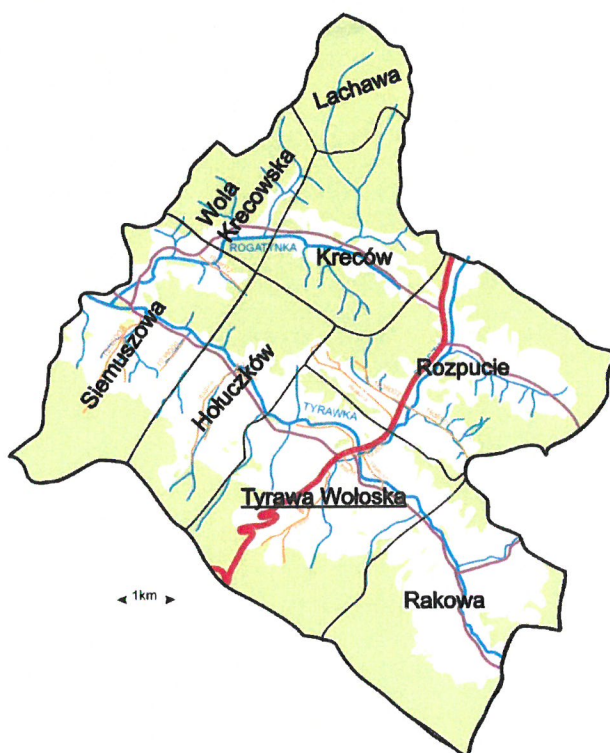
WSTĘP

Sporządzenie raportu wynika z obowiązku art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506). Zawiera podsumowanie działalności Wójta Gminy Tyrawa Wołoska w roku 2018.

I. INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Tyrawa Wołoska jest położona na terenie Gór Sanocko–Turczańskich i Pogórza Przemyskiego, w południowo- wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie sanockim. Gminę zamieszkuje ok. **2086** osób. Powierzchnia całkowita Gminy obejmuje obszar **6927,5700** ha.

Na terenie Gminy znajduje się **7** miejscowości: Hołuczów, Kreców, Rakowa, Rozpucie, Siemuszowa, Tyrawa Wołoska i Wola Krecowska.

Charakteryzuje się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi i turystycznymi. Przyroda, tradycje i folklor stwarzają podstawę do rozwoju agroturystyki i turystyki poznawczej. Przez teren gminy przebiegają trasy turystyczne: Szlak Architektury Drewnianej, Szlak Ikon, Szlak Dobrego Wojaka Szwejka.

Na terenie Gminy działają:

- 1) Stowarzyszenie Społeczno Kulturalne „U Podnóża Gór Słonnych”,
- 2) Stowarzyszenie „UKS Tyrawka”,
- 3) Koła Gospodyń Wiejskich oraz Ochotnicze Straże Pożarne na terenie 5 sołectw.

W Gminie funkcjonuje **11** gospodarstw agroturystycznych z bogatą ofertą usługową. Ważnym elementem kulturowym Gminy są: Galeria Rzeźby Plenerowej „Quo Vadis”, utrwalająca historię Polski i Polaków oraz pracownia Ikon Art – Gut. Oprócz tego swoją działalność prowadzą artyści-rękodzielnicy w dziedzinie rzeźby, malarstwa, wikliniarstwa czy florystyki.

Na terenie Gminy działa „Ludowy Zespół Wokalno –Taneczny Tyrawa Wołoska”.

Gmina Tyrawa Wołoska jest gminą rolniczą. Na jej terenie są usytuowane także zakłady produkcyjne przetwórstwa drewna oraz inne usługowe – zakłady mechaniki pojazdowej, fryzjerskie oraz handlowe.

Siedzibą władz samorządowych jest centralnie położona miejscowość Tyrawa Wołoska. Urząd Gminy jest zlokalizowany w budynku pod adresem **38-535 Tyrawa Wołoska 175**.

Demografia

Wykaz ludności

(stan na 31 grudnia 2018 r)

Lp	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców
1	Hołuczków	223
2	Kreców	8
3	Rakowa	337
4	Rozpucie	473
5	Siemuszowa	237
6	Tyrawa Wołoska	804
7	Wola Krecowska	4
Razem		2086

Przedziały wiekowe:

Przedział wiekowy	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Liczba ogółem
0 - 6	78	80	158
7 - 18	151	146	297
19 - 59	587	674	1261
60+	216	154	370
Razem	1032	1054	2086

Przyrost naturalny

	2015	2016	2017	2018
Urodzenia	18	23	24	21
Zgony	20	19	15	14

Jednostkami organizacyjnymi Gminy Tyrawa Wołoska są:

- 1) Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Tyrawie Wołoskiej,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej,
- 3) Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Tyrawie Wołoskiej,
- 4) Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej,
- 5) Gminna Biblioteka Publiczna w Tyrawie Wołoskiej.

W Gminie funkcjonuje pięć jednostek pomocniczych:

- 1) Sołectwo Hołuczków,
- 2) Sołectwo Rakowa,
- 3) Sołectwo Rozpucie,
- 4) Sołectwo Siemuszowa,
- 5) Sołectwo Tyrawa Wołoska.

II. INFORMACJE FINANSOWE

Budżet gminy Tyrawa Wołoska uchwalony przez Radę Gminy dnia 25 stycznia 2018r. Uchwałą budżetową na rok 2018 Nr XXXIII/181/2018 wynosił:

DOCHODY:	11.836.950,85 zł
a) dochody bieżące	9.998.450,85 zł
b) dochody majątkowe	1.838.500,00 zł
WYDATKI:	11.681.950,85 zł
a) wydatki bieżące	9.962.950,85 zł
b) wydatki majątkowe	1.719.000,00 zł

Zaplanowano nadwyżkę między dochodami, związaną ze spłatą kredytów i pożyczek w wysokości **155.000,00 zł**.

Po uwzględnieniu zmian plan budżetu gminy na dzień **31.12.2018 r.** wynosił:

DOCHODY:	11.852.874,78 zł
a) dochody bieżące	10.014.374,78 zł
b) dochody majątkowe	1.838.500,00 zł
WYDATKI:	12.482.863,10 zł
a) wydatki bieżące	10.288.863,10 zł
b) wydatki majątkowe	2.194.000,00 zł

Planowany deficyt po zmianach w wysokości **629.988,32 zł**. Przychody- wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy **784.988,32 zł**

Rozchody związane ze spłatą kredytów i pożyczek w wysokości **155.000,00 zł**.

Dochody budżetowe wykonano w wysokości **10.401.104,02 zł** co stanowi **87,75 %** wykonania, z tego: dochody bieżące w wysokości **9.868.866,34 zł** co stanowi **98,55%**, dochody majątkowe w wysokości **532.204,68 zł**, co stanowi **28,95%** wykonania.

Wydatki budżetowe zostały wykonane w wysokości **10.135.018,67 zł** co stanowi **81,19 %** wykonania, z tego: wydatki bieżące w wysokości **9.750.963,89 zł** co stanowi **94,77%**, wydatki majątkowe w wysokości **384.054,78 zł**, co stanowi **17,50 %** wykonania.

III. INFORMACJA O STANIE MIENIA KOMUNALNEGO

Stan mienia Gminy Tyrawa Wołoska na dzień 31.12.2018r.

Zestawienie zmian wartości środków trwałych wg grup rodzajowych

Lp.	Grupa		Wartość brutto			
	Nr	Nazwa	Stan na 01.01.2018	zwiększenia	zmniejszenia	Stan na 31.12.2018
1	0	Grunty	369.176,00	2.711,00	626,00	371.261,00
2	1	Budynki i lokale oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego i spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego	2.254.513,26	0,00	0,00	2.254.513,26
3	2	Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	2.851.433,00	420.837,44	0,00	3.272.270,44
4	3	Kotły i maszyny energetyczne	0,00	0,00	0,00	0,00
5	4	Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania	259.423,77	0,00	0,00	259.423,77
6	5	Maszyny, urządzenia i aparaty specjalistyczne	0,00	0,00	0,00	0,00
7	6	Urządzenia techniczne	85.764,18	11.308,58	0,00	97.072,76
8	7	Środki transportu	204.230,00	10.150,00	0,00	214.380,00
9	8	Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie, gdzie indziej niesklasyfikowane	0,00	0,00	0,00	0,00
		Razem	6.024.540,21	445.007,02	626,00	6.468.921,23

Zgodnie z ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami do gminnego zasobu nieruchomości należą nieruchomości, które stanowią przedmiot własności gminy i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy. Gmina może rozporządzać mieniem gminnym (w formach przewidzianych prawem), mającym uregulowany stan prawny. Zgodnie z w/w ustawą z zastrzeżeniami wynikającymi z innych ustaw, mienie stanowiące własność gminy może być przedmiotem:

- sprzedaży, zamiany, oddania w użytkowanie wieczyste, darowizny, wnoszenia aportem do spółki,
- obciążeń ograniczonymi prawami rzeczowymi,
- rozdysponowania umowami najmu, dzierżawy, użyczenia,
- oddawania gruntów w trwały zarząd, użytkowanie.

Według stanu na dzień **31.12.2018** r. wszystkie działki stanowiące własność Gminy, mają uregulowany stan prawny tzn. posiadają ujawnione prawa własności w księgach wieczystych prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Sanoku (V Wydział Ksiąg Wieczystych). Nieruchomości nie posiadają obciążeń hipotecznych. Na terenie Gminy Tyrawa Wołoska nie występują grunty oddane w użytkowanie wieczyste. Działki stanowiące własność Gminy, na których położone są budynki związane ze szkolnictwem, zostały przekazane na rzecz Zespołu Szkół w Tyrawie Wołoskiej (obecnie Szkoły Podstawowej) w trwały zarząd.

Wartość mienia komunalnego Gminy Tyrawa Wołoska na dzień 1 stycznia 2018 r. wynosiła **369.176,00 zł** dla gruntów o powierzchni **444,3650** ha.

Stan mienia gminnego na koniec roku 2018 wynosi **444,3885** ha o wartości księgowej **371.261,00 zł**, w tym:

- mienie gminne przekazane na rzecz oświaty (Tyrawa Wołoska Siemuszowa): **3,5557** ha o wartości **2.816,00 zł**,
- mienie gminne w bezpośrednim zarządzie wójta: **13,9333** ha o wartości **23.600,00 zł**,
- mienie wiejskie oraz przekazane do korzystania mieszkańcom wsi: **327,0471** ha o wartości **259.281,00 zł**,
- drogi gminne publiczne: **15,3227** ha o wartości **14.007,00 zł**,
- drogi gminne nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych: **- 84,5297** ha o wartości **71.557,00 zł**.

Z uwagi na brak środków finansowych, nie wykonano wyceny przez rzeczoznawcę majątkowego. Podane wartości zostały przyjęte do celów księgowych, jak ceny do komunalizacji mienia. Wartość rynkowa podawanego mienia jest wyższa. Wartość działek leśnych, zadrzewionych i zakrzaczonych nie uwzględnia wartości drzewostanu. Budynki i budowle stanowiące własność gminy, posadowione są na działkach stanowiących jej własność. Część działek została wydzierżawiona miejscowym rolnikom na cele rolnicze w roku 2012 w drodze przetargowej na okres 10 lat.

Stan mienia komunalnego Gminy Tyrawa Wołoska z podziałem na poszczególne miejscowości wchodzące w skład gminy, obrazują poniższe tabele:

STAN MIENIA GMINNEGO GMINY TYRAWA WOŁOSKA
(z podziałem na poszczególne miejscowości)

Lp	Obręb	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
1	Tyrawa Wołoska	167,8745	144.337,50
2	Rozpucie	137,7556	109.286,00
3	Hołuczków	71,5966	60.788,50
4	Siemuszowa	46,1186	36.441,00
5	Rakowa	19,9932	19.577,00
6	Kreców	0,8900	705,00
7	Wola Krecowska	0,1600	126,00
RAZEM		444,3885	371.261,00

STAN MIENIA GMINNEGO GMINY TYRAWA WOŁOSKA
(z podziałem na rodzaj mienia)

Lp	Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
1	Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	13,9333	23.600,00
2	Drogi gminne publiczne	15,3227	14.007,00
3	Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	84,5297	71.557,00
4	Mienie wiejskie	324,2271	257.047,00
5	Mienie przekazane do korzystania przez mieszkańców wsi	2,8200	2.234,00
6	Mienie przekazane na rzecz oświaty	3,5557	2.816,00
RAZEM		444,3885	371.261,00

OBRĘB TYRAWA WOŁOSKA

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	4,3145	14.334,00
Drogi gminne publiczne	5,3006	3.644,50
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	29,564	24.276,00
Mienie wiejskie	125,1997	99.315,00
Mienie przekazane na rzecz oświaty	3,4957	2.768,00
RAZEM	167,8745	144.337,50

OBRĘB ROZPUCIE

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	1,2536	993,00
Drogi gminne publiczne	4,1800	3.308,00
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	17,0620	13.514,00
Mienie wiejskie	115,2600	91.471,00
RAZEM	137,7556	109.286,00

OBRĘB HOŁUCZKÓW

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	1,4328	2.785,00
Drogi gminne publiczne	2,8421	4.679,50
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	12,1017	9.586,00
Mienie wiejskie	55,2200	43.738,00
RAZEM	71,5966	60.788,50

OBRĘB SIEMUSZOWA

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	5,4306	4.300,00
Drogi gminne publiczne	3,0000	2.375,00
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	9,0806	7.195,00
Mienie wiejskie	16,9700	13.369,00
Mienie przekazane do korzystania przez mieszkańców wsi Tyrawa Solna	11,5774	9.154,00
Mienie komunalne przekazane na rzecz oświaty	0,0600	48,00
RAZEM	46,1186	36.441,00

OBRĘB RAKOWA

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	1,5018	1.188,00
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	15,6714	16.155,00
Mienie przekazane do korzystania przez mieszkańców wsi Rakowa	2,8200	2.234,00
RAZEM	19,9932	19.577,00

OBRĘB WOLA KRECOWSKA

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	0,1600	126,00
RAZEM	0,1600	126,00

OBRĘB KRECÓW

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	0,8900	705,00
RAZEM	0,8900	705,00

Zmiany w stanie mienia komunalnego powstałe w przeciągu roku 2018, wynikają z bieżącego gospodarowania/ obrotu nieruchomościami/. Dodatkowo wykonywane prace geodezyjne powodują zmiany lub aktualizowanie powierzchni działek. Poniżej przedstawiono zmiany w stanie mienia komunalnego Gminy Tyrawa Wołoska wraz z podstawą ich wprowadzenia.

DZIAŁKI DODANE DO GMINNEGO ZASOBU NIERUCHOMOŚCI:

Obręb Tyrawa Wołoska

➤ drogi gminne nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych:

1. **dz. 128/1** o pow. 0,0037ha- przejęta na rzecz Gminy Tyrawa Wołoska w drodze darowizny od osób fizycznych:
 - Akt Notarialny Rep. A. 5786/2018 z dn. 12.07.2018r.,
 - zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w danych ewidencyjnych z dn. 25.07.2018r. / nr zmiany 43/2018.
2. **dz. 177/6** o pow. 0,0020ha- przejęta na rzecz Gminy Tyrawa Wołoska w drodze darowizny od osoby fizycznej:
 - Akt notarialny Rep. A. 5786/2018 z dn. 12.07.2018r.,
 - zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w danych ewidencyjnych z dn. 25.07.2018r. / nr zmiany 43/2018.

Obręb Hołuczków

➤ drogi gminne publiczne:

1. **dz. 161/4** o pow. 0,0247ha - przejęta na rzecz Gminy od osoby fizycznej na poszerzenie drogi gminnej publicznej:
 - Decyzja podziałowa nr IliGG.6831.5.1.2017 z dn. 28.12.2017r.,
 - zawiadomienie o zmianach w KW Nr sprawy DZ.KW./KS1S/00000916/18 z dn. 12.03.2018r.,
 - zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w danych ewidencyjnych z dn. 28.03.2018r. / nr zmiany 12/2018,
2. **163/4** o pow. 0,0245ha- przejęta na rzecz Gminy od osoby fizycznej na poszerzenie drogi gminnej publicznej:
 - Decyzja podziałowa nr IliGG.6831.6.1.2017 z dn. 28.12.2017r.,
 - Zawiadomienie o zmianach w KW Nr sprawy DZ.KW./KS1S/00000918/18 z dn. 09.04.2018r.,

- zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w danych ewidencyjnych z dn. 26.04.2018r. / nr zmiany 14/2018.

DZIAŁKI, KTÓRYCH POWIERZCHNIE ULEGŁY ZMIANIE W WYNIKU PRAC GEODEZYJNYCH

Obręb Tyrawa Wołoska

- działki mienia wiejskiego
 1. **dz. 578/2**– zmiana powierzchni z 0,8108 ha na **0,7792 ha** w związku z ustaleniem pasa drogowego drogi krajowej DK relacji Zator- Medyka:
 - zgłoszenie zmiany danych EGiB z dn. 15.01.2018r.
 - zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w danych ewidencyjnych z dn. 09.11.2018r. / nr zmiany 56/2018;
- drogi gminne nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych:
 1. **dz. 560** – zmiana powierzchni z 0,2918 ha na **0,2923 ha** w związku z ustaleniem pasa drogowego drogi krajowej DK relacji Zator- Medyka:
 - zgłoszenie zmiany danych EGiB z dn. 15.01.2018r.
 - zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w danych ewidencyjnych z dn. 09.11.2018r. / nr zmiany 56/2018;
 2. **dz. 1129**– zmiana powierzchni z 0,1939 ha na **0,1965 ha** w związku z ustaleniem pasa drogowego drogi krajowej DK relacji Zator- Medyka:
 - zgłoszenie zmiany danych EGiB z dn. 15.01.2018r.
 - zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w danych ewidencyjnych z dn. 09.11.2018r. / nr zmiany 56/2018;

Obręb Hołuczaków

- drogi gminne nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych
 1. **dz. 236** o pow. 0,7900ha uległa podziałowi na działki:
 - **236/1** o pow. 0,5500 ha,
 - **236/2** o pow. 0,1987 ha,
 - **236/3** o pow. 0,0384 ha,
 o łącznej powierzchni 0,7871ha:
 - Decyzja podziałowa nr IliGG.6831.4.3.2018.JH z dn. 26.10.2018r.
 - zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w danych ewidencyjnych z dn. 27.11.2018r. / nr zmiany 26/2018.

Utrzymanie istniejących zasobów mieszkaniowych, poprawa ich standardu oraz zwiększenie ilości mieszkań komunalnych

Z uwagi na ustawowy obowiązek gminy związany z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych jej mieszkańców, utrzymuje się istniejący zasób mieszkaniowy. W 2018 r. Gmina nie zwiększyła ilości mieszkań komunalnych.

Dnia 23 sierpnia 2018 r. zawarto umowę najmu lokalu mieszkalnego o powierzchni użytkowej 33 m², zlokalizowanego pod adresem Tyrawa Wołoska 175/2, na czas określony. W/w mieszkanie dotychczas nie było zamieszkałe.

W 2018 r. wykonywano bieżące naprawy, remonty oraz usunięto powstałe awarie związane m.in. z siecią wodno-kanalizacyjną:

1. W budynku zlokalizowanym pod adresem Tyrawa Wołoska 1 (mieszkania Tyrawa Wołoska 1/1 i 1/2):
 - naprawa gazowego podgrzewacza wody,
 - roboty elektryczne związane z awarią hydrofora,
 - naprawa sieci wodociągowej (usługi instalacyjne),
 - wymiana pieca gazowego na elektryczny
2. W budynku, zlokalizowanym pod adresem Siemuszowa 36 (mieszkania komunalne Siemuszowa 36/1 i 36/2):
 - naprawa barierki na klatce schodowej- pracownicy gospodarczy urzędu
 - naprawa schodów wejściowych do budynku- pracownicy gospodarczy urzędu
3. W mieszkaniu komunalnym Tyrawa Wołoska 175/2
 - naprawa instalacji wodno-kanalizacyjnej,
 - wymiana kanalizacji sanitarnej.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Tyrawa Wołoska

Gmina Tyrawa Wołoska posiada opracowany Uchwałą Nr XXIII/135/09 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 16 kwietnia 2009 r. w sprawie zasad gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Tyrawa Wołoska na lata 2009-2014. Istnieje zatem potrzeba opracowania aktualnego programu.

W skład mieszkaniowego zasobu Gminy Tyrawa Wołoska według stanu na dzień 31.12.2018 r. wchodzi 8 mieszkań komunalnych oraz dwa mieszkania socjalne, (zlokalizowane pod adresem Tyrawa Wołoska 1/1 oraz Rozpucie 2/2) o łącznej powierzchni użytkowej ok. 588 m².

Dla zaspokojenia obowiązków nałożonych ustawą, Gmina Tyrawa Wołoska wynajmuje wszystkie lokale wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu Gminy.

Do końca roku 2018 wpłynęło trzy podania dotyczące przyznania lokalu z mieszkaniowego zasobu gminy. W sierpniu 2018 r. wynajęto mieszkanie jednej z w/w rodzin. Istnieje potrzeba zaktualizowania listy osób oczekujących na przyznanie lokalu mieszkalnego, celem prawidłowego gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy.

Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Tyrawa Wołoska określa Uchwała Nr XXIII/136/09 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 16 kwietnia 2009 r.

Infrastruktura drogowa

Długość dróg publicznych na terenie Gminy Tyrawa Wołoska :

➤ drogi krajowe -	4,042 km
➤ drogi wojewódzkie -	0,00 km
➤ drogi powiatowe -	21,50 km
➤ drogi gminne -	17,14 km

Zaliczenie dróg publicznych do kategorii dróg gminnych nastąpiło Uchwałą Nr XXIV/146/2001 Rady Gminy w Tyrawie Wołoskiej z dnia 24 kwietnia 2001r. w sprawie zaliczenia dróg publicznych do kategorii dróg gminnych.

IV. INFORMACJA O REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Tyrawa Wołoska do roku 2020 -

uchwalona przez Radę Gminy Tyrawa Wołoska Uchwałą NR XIII/78/07 z dnia 28 grudnia 2007 roku.

1. Cele strategiczne w zakresie zaspokojenia poszczególnych potrzeb mieszkańców.

1.1. W zakresie potrzeb zaspokojenia materialnego:

1) wspieranie i preferowanie osób podejmujących działalność gospodarczą:

- a) zorganizowane zostały szkolenia (prowadzone przez organizacje pozarządowe) dotyczące pozyskiwania środków zewnętrznych,
 - b) zorganizowane zostały wyjazdy studyjne związane z działalnością gospodarczą i rolniczą, przy współpracy z Lokalną Grupą Działania „Zielone Bieszczady”,
 - c) zostały zatrudnione osoby w ramach prac interwencyjnych i stażów pracowniczych za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Sanoku,
 - d) na zasiłki i pomoc w naturze zostało przekazanych **57.935,31 zł**. Udzielono **45** zasiłków celowych oraz **15** zasiłków specjalnych. Z budżetu Gminy wypłacono **23.792,83 zł** zasiłków celowych. Z zasiłków okresowych, które wypłacane są obligacyjnie, skorzystało **21** rodzin na łączną kwotę **32.936,00 zł**, z czego **25.518,00** – była to dotacja rządowa, a **7.418,00 zł** wypłacono ze środków własnych,
 - e) na dodatki mieszkaniowe została wydatkowana kwota **6.745,34 zł** – dla **2** rodziny, **2** rodziny otrzymały dodatek energetyczny na kwotę **345,26 zł**,
 - f) Z programu rządowego „pomoc państwa w zakresie żywienia” wydatkowano kwotę **91.607,15 zł** (w tym **68%** środków pochodziło z budżetu państwa).
- W ramach programu żywnością objętych zostało **105** dzieci i młodzieży szkolnej w stołówkach szkolnych (w Gminie i poza nią).

1.2. W zakresie potrzeby bezpieczeństwa:

1) jest konieczność zadbania o bezpieczeństwo przy drogach, zwłaszcza przy drodze krajowej. Nadal zachodzi potrzeba zbudowania chodników przy tej drodze na odcinku od Tyrawy Wołoskiej do Rozpucia. Chodnik przy drodze krajowej został zbudowany na niewielkich odcinkach przy Kościele Parafialnym oraz przy zmodernizowanym moście. Inwestorem była GDDKiA,

2) w dniu 25 lipa 2018 roku w miejscowości Hołuczków wystąpił nawalny, intensywny deszcz mający znamiona klęski żywiołowej, z powodu którego nastąpiło obsunięcie się ziemi, co spowodowało straty w infrastrukturze drogowej – został uszkodzony korpus drogi gminnej publicznej nr G 117405 w km 0+467 do 0+506. Największe szkody zostały wyrządzone na działkach osób prywatnych. Wójt Gminy przekazał do Wydziału Środowiska i Rolnictwa Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego całość dokumentacji w celu weryfikacji strat powodziowych na terenie Gminy. Był to warunek, który pozwalał na możliwość skorzystania z dofinansowania na odbudowę osuwiska,

3) został oddany do użytku zmodernizowany most w Tyrawie Wołoskiej. Inwestorem była GDDKiA,

4) długość oświetlonych ciągów komunikacyjnych:

W 2018 roku zostały wykonane 3 odcinki oświetlenia ulicznego:

- Tyrawa Wołoska na dz. nr 164, 174/4, 163, 158, 157, 136 na kwotę: **121.021,30 zł brutto + 3.000,00 zł** dla Inspektora Nadzoru,
- Rozpucie na dz. nr 279, 814, 815, 1095,, 810, 916, 817/1, 817/2, 181, 867, 868/1, 868/2, 868/3, 894, 895, 899, 1094, 1093, 901, 902/2, 1092, 903 na kwotę: **209.456,26 zł brutto + 2.500,00 zł** dla Inspektora Nadzoru,
- Hołuczków na dz. nr 161/1 na kwotę: **13.147,47 zł brutto + 1.500,00 zł** dla Inspektora Nadzoru.

Wszystkie odcinki oświetlenia ulicznego wykonywała firma: Elektromontaż Rzeszów Spółka Akcyjna ul. Słowackiego 20, 35-060 Rzeszów.

5) zakupiony został sprzęt oraz wykonano roboty na rzecz OSP działających na terenie Gminy Tyrawa Wołoska:

- zestaw ratownictwa medycznego PSR R-1 dla OSP Tyrawa Wołoska – **6.992,00 zł**,
- zestaw ratownictwa medycznego OSP R-1 dla OSP Hołuczków – **880,00 zł**,
- zestaw ratownictwa medycznego OSP R-1 dla OSP Rakowa – **2.050,00 zł**,
- zestaw ratownictwa medycznego OSP R-1 dla OSP Siemuszowa – **2.050,00 zł**,
- wykonana została instalacja elektryczna do zasilania syreny alarmowej z instalacją użytkową w remizie OSP Rozpucie na kwotę **3.517,71 zł**.

6) z budżetu Gminy Tyrawa Wołoska został przekazany sprzęt dla Powiatowej Komendy Policji w Sanoku na kwotę – **3.361,20 zł**.

7) poprawa stanu dróg

- w dniu 22.06.2018r. została podpisana umowa z Województwem Podkarpackim na kwotę 75.000,00 zł na realizację zadania pn. modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w obrębach Hołuczków dz. nr. 182 na dł. 165m, Tyrawa Wołoska dz. nr 493 na dł. 200 m i w Rakowej dz. nr 128 na dł. 230m. Wszystkie drogi dojazdowe zostały wykonane przez Firmę Usługowo – Handlowo Budowlano – Transportową Henryk Biłas Zawadka 50 na kwotę: **74. 962,97 zł**.
- w 2018 rok została wydzielana nadwyżka budżetowa na kwotę **76.790,29 zł**. Kwota ta została przeznaczona na remont dróg gminnych we wszystkich miejscowościach gminy. Kwotę tą podzielona na poszczególne miejscowości:
 - Tyrawa Wołoska – **25.989,97 zł** (wykonano remont drogi gminnej dz. nr 874, 887, 476, 330 na kwotę **23.425,35 zł + 1.000,00 zł** dla Inspektora Nadzoru),
 - Rozpucie – **18.009,11 zł** (wykonano remont drogi gminnej dz. nr 285 na kwotę **16.996,14 zł + 1.000,00 zł** dla Inspektora Nadzoru),
 - Hołuczków – **7.579,51 zł** (wykonano remont drogi gminnej dz. nr 239/1, 279/1 na kwotę **5.899,08 zł + 800,00 zł** dla Inspektora Nadzoru),
 - Siemuszowa – **11.481,51 zł** (wykonano remont drogi gminnej dz. nr 221 na kwotę **10.609,00 zł + 800,00 zł** dla Inspektora Nadzoru),
 - Rakowa – **13.930,37 zł** (wykonano remont drogi gminnej dz. nr 37, 304/1, 154 na kwotę **8.730,54 zł + 800,00 zł** dla Inspektora Nadzoru + **2.757,66 zł** na przepusty).

1.3.W zakresie wyżywienia:

1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej współpracuje z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w zakresie wydawania żywności dla najbardziej potrzebujących mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa.

W roku 2018 GOPS sam kierował i wydawał żywność. Z tej formy pomocy skorzystało ok. **100** rodzin tj. **320** osób.

1.4. W zakresie potrzeby schronienia:

1) nie zostały uzbrojone nowe tereny budowlane,

2) 2018 roku zaplanowano wykonanie inwestycji pn.: „Rozbiórka (likwidacja) istniejącej oczyszczalni ścieków oraz budowa oczyszczalni ścieków w nowej lokalizacji wraz z niezbędną infrastrukturą w m. Tyrawa Wołoska”. Pozyskano kwotę **257.049,00 zł** z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W dniu 20.09.2018r. został ogłoszony przetarg na wykonanie ww. inwestycji, do dnia 15.10.2018r. nie wpłynęła żadna oferta w związku z powyższym postępowanie został unieważnione. Środki pozyskane musiały zostać wykorzystane w 2018 roku i WFOŚiGW uchylił swoją decyzję o przyznaniu Gminie dotacji,

3) nie uchwalono nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1.5. W zakresie potrzeby rozwoju ludzi; kultury:

1) pozyskane środki w ramach projektu unijnego pn. „Kształcenie ogólne kluczem do sukcesu” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 realizowanego w partnerstwie z innymi gminami pozwoliło na bezpłatne wsparcie

uczniów Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej w ramach przeprowadzonych:

a) kursów:

- językowe studium przypadku (język angielski) – **48** uczniów,
- przyjazna matematyka – **48** uczniów,

b) warsztatów kompetencji kluczowych:

- innowacyjność kluczem do sukcesu. Trening kreatywności – **24** uczniów,
- szybkie i skuteczne uczenie się – **24** uczniów,
- kurs kompetencji społecznych – **24** uczniów,
- kurs przedsiębiorczości – **24** uczniów,

c) warsztatów eksperymentalnych:

- przyroda – **32** uczniów,

d) warsztatów informatycznych:

- grafika komputerowa VCC -**24** uczniów,

nauczycieli:

a) kursów:

- wykorzystanie MS Office 365 w praktyce,
- TIK w pracy nauczyciela,
- wykorzystanie eksperymentu w nauczaniu przedmiotów przyrodniczych,

b) warsztatów:

- warsztaty skutecznego motywowania uczniów,
- przedsiębiorczość VCC.

Wartość projektu, który był realizowany od 01.01.2017r. do 31.12.2018r. wynosiła **2.248.209,49 zł**. Pozyskane środki unijne to **1.910.978,06 zł**, **337.231,23 zł** -środki krajowe (dla 18 szkół).

Wartość projektu dla SP w Tyrawie Wołoskiej – **93.632,38 zł** (środki unijne - **83.776,35 zł**, środki krajowe - **9.856,03 zł**).

W projekcie wzięło udział **21** nauczycieli Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej.

2) w ramach projektu pn. „Kształcenie ogólne kluczem do sukcesu” wzbogacone zostało wyposażenie Szkoły w środki i sprzęt dydaktyczny na kwotę **64.655,17 zł**:

- wyposażenie 3 pracowni przyrodniczych - **14.975,32 zł**,

- 13 laptopów wraz z oprogramowaniem – **28.412,79 zł**,
- 3 tablice interaktywne - **17.045,02 zł**,
- budowa infrastruktury dostępu do sieci szybkiego internetu (4 punkty) – **3.749,04 zł**,
- materiały biurowe – **473 zł**.

W roku 2018 w ramach wyposażenia ze środków własnych zakupiono:

- lektury do biblioteki szkolnej na kwotę – **1.676,08 zł**
- pomoce dydaktyczne na kwotę- **7.798,00 zł**,
- meble szkolne na kwotę – **5.52,84 zł**,
z budżetu Gminy Tyrawa Wołoska:
- zakup zabawek dla – **1.747,47 zł**.

3) zorganizowano warsztaty w GOK w Tyrawie Wołoskiej:

- plastyczne dla dzieci i młodzieży dla **100** osób,
- zajęcia taneczne dla dzieci – jeden raz w tygodniu po **1** godz., liczba osób – **15**,

4) na działania kulturalne pozyskiwano:

- **5.000,00 zł** z LGD „Zielone Bieszczady” na organizację Festiwalu Twórczości Ludowej,
- **2.000,00 zł** z Urzędu Marszałkowskiego w Rzeszowie na organizację Festiwalu Twórczości Ludowej,

5) w 2018 roku zostały zorganizowane imprezy
w Gminnym Ośrodku Kultury w Tyrawie Wołoskiej:

- Międzynarodowy Koncert Kolęd i Pastoralek,
- Koncert zespołu Freeborn Brothers podczas Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Dzień Kobiet,
- Dzień Dziecka,
- Koncert Patriotyczny z okazji 100-lecia odzyskania Niepodległości,
- Narodowe Święto Niepodległości (wspólnie z SP w Tyrawie Wołoskiej), Mikołajkowy program artystyczny (Wspólnie z GBP w Tyrawie Wołoskiej),
- Mikołajkowy pokaz iluzji,
- VIII edycja Międzyszkolnego Konkursu Recytatorskiego im. Marii Konopnickiej (wspólnie z GBP w Tyrawie Wołoskiej),
- Festiwal Twórczości Ludowej wraz z Gminnymi Dożynkami,
w Gminnej Bibliotece Publicznej w Tyrawie Wołoskiej:
- Konkurs czytelniczy dla dzieci przedszkolnych oraz uczniów szkoły podstawowej w Tyrawie Wołoskiej,
- **6** lekcji bibliotecznych dla **68** uczestników (dzieci i młodzieży szkolnej),
- **6** warsztatów bibliotecznych dla **70** uczestników z terenu Gminy,
- spektakl teatralny dla dzieci i uczniów Szkoły podstawowej w Tyrawie Wołoskiej.

6) nie nastąpiła zaplanowana rozbudowa bazy kulturalno -rekreacyjnej. Projekt pn.: Budowa zaplecza sanitarnego wraz zakupem nagłośnienia dla wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych w Tyrawie Wołoskiej” złożony przez Stowarzyszenie UKS „Tyrawka” w Tyrawie Wołoskiej, którego wartość wynosiła **201.804,00 zł** został rozpatrzony pozytywnie, jednak UKS „Tyrawka” nie przystąpił do podpisania umowy w wyznaczonym terminie,

7) wzbogaciła się baza sprzętowa:

- do GOK w Tyrawie Wołoskiej zakupiono sprzęt kuchenny, komputerowy i audiowizualny, do zajęć ruchowych i dekoracyjny na kwotę **15.439,93 zł**,
- do świetlicy w Rozpuciu i Hołuczku sprzęt kuchenny, do świetlicy w Siemuszowej oraz zestawy do kometki na kwotę **479,97 zł**,
- do świetlicy w Hołuczku stoły i krzesła na kwotę **3.650,00 zł**.

1.6. W zakresie rekreacji, wypoczynku:

1) w ramach wspierania działalności stowarzyszeń i organizacji społecznych w zakresie organizowania imprez Gmina przeznaczyła środki z budżetu na realizację:

- Turnieju Wiedzy Pożarniczej dla OSP Tyrawa Wołoska – **637,58 zł**,
- Konkursu Palm Wielkanocnych dla Parafii Rzymsko –Katolickiej w Tyrawie Wołoskiej – **259,65 zł**,
- Wycieczkę integracyjną dla dzieci dla Parafii Rzymsko –Katolickiej w Tyrawie Wołoskiej – **3.821,50 zł**,
- Organizację Gminnego Dnia Kobiet dla Stowarzyszenia „ U podnóża Gór Słonnych” w Tyrawie Wołoskiej – **698,50 zł**,
- na organizację zawodów rekreacyjno-sportowych dla UKS „Tyrawka” – **868,58 zł**,
- zakup sprzętu sportowego dla UKS „Tyrawka” – **1.200,00 zł**,
- dla KGW „Złoty Dąb” w Hołuczku (zakup części strojów regionalnych oraz organizację Dnia Dziecka) – **426,44 zł**,

1.7. W zakresie potrzeby zdrowia i życia:

1) przy współpracy Gminy zostały przeprowadzone przez MEDICA Łódź bezpłatne badania mammograficzne dla kobiet w wieku 50 – 69 lat, z których skorzystało ponad 30 kobiet,

2) w Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej zostały przeprowadzone pogadanki na temat zdrowego żywienia, ryzyka związanego z chorobami, ryzyka uzależnień.

1.8. W zakresie potrzeby opieki i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży:

1) został zrealizowany projekt pn.: Świetlica „Mrówka” w ramach Regionalnego Programu operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

Projekt był realizowany od 01.03.2017 do 31.12.2018 r.

W ramach realizacji projektu została utworzona Placówka Wsparcia Dziennego, z której narastająco skorzystało 21 dzieci w wieku od 7 do 13 lat.

W ramach projektu były prowadzone warsztaty matematyczne, lekcje języka angielskiego, warsztaty kultury i sztuki. Zrealizowany były wyjazdy do teatru i kina oraz do gospodarstwa agroturystycznego.

Dzieci przygotowywały akademie z okazji ważnych rocznic państwowych i innych uroczystości.

Całkowita wartość wydatków kwalifikowanych wyniosła **280.217,56 zł**. łączna wysokość dofinansowania to **250.495,57 zł** (w tym **238.184,92 zł** to środki unijne, **12.310,65 zł** – środki dotacji celowej). Wkład własny- **29.721,99 zł**.

W ramach projektu przeprowadzono prace remontowe (wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, malowanie i szpachlowanie, wymiana instalacji oświetleniowej i grzewczej), świetlica została wyposażona w meble, sprzęt komputerowy i audiowizualny.

2) Gmina przeznaczyła w formie dotacji **20.000,00 zł** na projekt pod nazwą „Upowszechnianie i rozwój sportu amatorskiego wśród mieszkańców Gminy” zrealizowany przez UKS „Tyrawka” w Tyrawie Wołoskiej. **Całkowity koszt projektu wyniósł 24.269,88 zł (4.269,88 zł – środki własne klubu).**

Powyższy projekt miał na celu rozwijanie sportu amatorskiego wśród mieszkańców na terenie Gminy Tyrawa Wołoska poprzez krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Obejmował koszty udziału drużyny seniorów i młodzieżowej w rozgrywkach piłkarskich OZPN Krosno, w tym koszty zakupu sprzętu, opłaty sędziów piłkarskich, koszty wynagrodzeń, administracyjne oraz wynajmu obiektów.

3) W Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej realizowany był program „Szkolny Klub Sportowy”, w ramach którego realizowane były dwa typy zajęć: taneczne oraz gry zespołowe. Zajęcia w dwóch grupach były prowadzone po **2** godziny tygodniowo, przez nauczycieli zatrudnionych w Szkole. W zajęciach uczestniczyli uczniowie SP w Tyrawie Wołoskiej (ok. **35** uczniów). Koszt programu został sfinansowany w **95%** ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej poprzez Ministerstwo Sportu i Turystyki i dofinansowany przez Samorząd Województwa Podkarpackiego. Udział Gminy był **5%**-owy. Koszt programu ok. **5.600,00 zł**.

4) w Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej było prowadzonych **14** godzin tygodniowo zajęć pozalekcyjnych.

5) zajęcia sportowo-rekreacyjne były prowadzone GOK w Tyrawie Wołoskiej (**2** godz. tygodniowo).

6) na terenie Gminy fundacja „ W Trosce o Życie” realizuje projekt pod nazwą: „ Dzienny Dom pobytu w Gminie Tyrawa Wołoska” przeznaczony dla ludzi w podeszłym wieku, z którego korzysta ok. **25** mieszkańców Gminy.

1.9. W zakresie kontaktów społecznych, więzi grupowej, swobody i łatwości kontaktów przestrzennych:

1) w roku 2018 nastąpiła poprawa niektórych dróg gminnych oraz dróg dojazdowych do gruntów rolnych. Wspomniane inwestycje zostały opisane w 1.2.7. Nadal istnieje ogromna potrzeba w zakresie remontów drogi krajowej wraz z budową chodnika, dróg powiatowych i gminnych.

2) wspieranie przedsięwzięć na poprawę czystości i estetyki Gminy

- zostały usunięte obumarłe drzewa,
- na bieżąco pielęgnowane były tereny zielone. W tym celu zakupiony został sprzęt niezbędny do pielęgnacji zieleni na kwotę **15.590,00 zł**,
- zostały wykonane nasadzenia (**100** drzew miododajnych w pobliżu Urzędu Gminy),

3) dbałość o zabytki znajdujące się na terenie Gminy:

na remont Cerkwii w Hołuczkowie (remont więźby dachowej wraz z wymianą pokrycia, remont stropu z wykonaniem elewacji oraz prace konserwatorskie elewacji babińca) z budżetu Gminy zostało przeznaczonych **20.000,00 zł**. Koszt remontu wyniósł **81.811,68 zł**, z czego pozyskano z Urzędu Marszałkowskiego **40.000,00 zł**, od Konserwatora Zabytków - **20.000,00 zł**, Parafia przeznaczyła kwotę – **1.811,68 zł**,

4) Gmina wspierała imprezy integracyjne mieszkańców organizowane z okazji:

- Dnia Kobiet,
- Dnia Dziecka,
- Jubileuszu 50 – lecia pożycia małżeńskiego
- Wyjazd integracyjny dla dzieci i młodzieży zorganizowany przez Parafię Rzymsko-Katolicką w Tyrawie Wołoskiej,
- zorganizowała przy współpracy z KGW i OSP Dożynki Gminne,

5) konsultacje społeczne prowadzone były przede wszystkim w formie otwartych spotkań z mieszkańcami poszczególnych miejscowości Gminy. W nowej kadencji w roku 2018 odbyło się 7 spotkań, na których były poruszane ważne sprawy dla poszczególnych miejscowości i Gminy.

Ponadto Uchwała NR XXIX/167/2017 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 13 września 2017r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji dopuszcza następujące formy konsultacji:

1) otwartych spotkań, debat i warsztatów,

2) zgłaszania uwag i opinii w formie pisemnej lub za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Przy tworzeniu rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi była ogłoszona forma pisemna zgłaszania uwag w sekretariacie Urzędu Gminy lub za pośrednictwem poczty elektronicznej. W tym przypadku nie było zgłoszonych żadnych propozycji lub uwag.

1.10. W zakresie potrzeby wartości moralnych, potrzeb religijnych:

1) Szkoła Podstawowa oraz Świetlica „Mrówka” zorganizowała :

- imprezy i akademie z okazji ważnych rocznic i świąt państwowych,
- akademie z okazji Dnia Dziecka, Dnia Ojca oraz Dnia Dziecka,

Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej:

- Koncert Patriotyczny z okazji 100-lecia Odzyskania Niepodległości,
- Udział Zespołu Wokalno- Tanecznego Tyrawa Wołoska w Koncercie pt. Niepodległa w ramach współpracy ze Starostwem Powiatowym w Sanoku podczas organizacji obchodów 100-lecia Odzyskania Niepodległości,
- Międzynarodowy Koncert Kolęd i Pastoralek,
- Udział Zespołu Wokalno- Tanecznego Tyrawa Wołoska w VII Międzynarodowym Festiwalu Ekumenicznym Kolęd i Pastoralek „Gloria in Excelsis Deo”,
- Wielkanocne i Bożonarodzeniowe warsztaty plastyczne,
- Wyjazd integracyjny KGW Tyrawa Wołoska do Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej.

2) Gmina współpracowała z organizacjami społecznymi działającymi na jej terenie:

- Parafią Rzymsko-Katolicką W Tyrawie Wołoskiej - dofinansowanie przedsięwzięć mających na celu organizowanie spotkań integracyjnych oraz konkursów związanych z tradycją religijną,
- Stowarzyszeniem UKS „Tyrawka” w Tyrawie Wołoskiej - dofinansowanie mające na celu zabezpieczenie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz kształtowania podstaw współżycia w grupie i odpowiedzialności,
- Stowarzyszeniem Społeczno-Kulturalnym „U podnóża Gór Słonnych” - kształtowanie szacunku do seniorów,
- Kołami Gospodyń Wiejskich – aktywizacja istniejących KGW. Urząd gminy przyczynił się do zarejestrowania 2 KGW, co skutkowało pozyskaniem dla nich środków zewnętrznych (po 3.000,00 zł),
- Ochotniczymi Strażami Pożarnymi – dofinansowanie konkursów pożarniczych mających na celu kształtowanie wśród młodzieży postawy odpowiedzialności wobec ludzi i ich otoczenia.

2. Cele strategiczne w zakresie infrastruktury i zasobów, gospodarki przestrzennej oraz środowiska przyrodniczego i potencjału ludzkiego oraz instytucjonalnego.

2.1. W zakresie potencjału technicznego:

1) wcześniej została rozbudowana baza sportowa i rekreacyjna głównie w miejscowości Tyrawa Wołoska (boisko sportowe, sala gimnastyczna, place zabaw). Z zaplanowanych inwestycji nie została zrealizowana budowa zaplecza sanitarnego wraz zakupem nagłośnienia dla wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych w Tyrawie Wołoskiej” (problem opisany w pkt 1.5.6),

- 2) systematyczna poprawa stanu technicznego dróg gminnych (opis w pkt 1.2.7),
- 3) budowa oświetlenia ulicznego (opis w pkt. 1.2.4),
- 4) zbudowano przejście dla pieszych na drodze krajowej nr 28 pomiędzy Kościołem Parafialnym a Szkołą Podstawową w Tyrawie Wołoskiej,
- 5) nie doszła do skutku budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Tyrawa Wołoska (opis w pkt 1.4.2),
- 6) wykonano częściowe remonty budynków komunalnych (w Urzędzie Gminy na kwotę **12.156,21 zł**, w mieszkaniach komunalnych – **20.58,12 zł**).

2.2. W zakresie środowiska przyrodniczego

1) istnieje konieczność modernizacji oczyszczalni ścieków, ponieważ nie spełniają norm zawartych w pozwoleniu wodno-prawnym,

2) Gmina Tyrawa Wołoska zorganizowała przetarg nieograniczony na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy oraz z budynków komunalnych, w których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Odpady komunalne odbierane są przez firmę Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Brzegach Dolnych, a ta dostarcza do stacji przetwarzania odpadów komunalnych, które odpowiedzialne są za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Gmina posiadała podpisaną umowę z Miejskim Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Brzegach Dolnych w sprawie prowadzenia Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Liczba osób posiadających złożoną deklarację na dzień 31.12.2018 roku wynosiła: **1608**. Liczba mieszkańców gromadzących odpady w sposób selektywny wynosi **1417** osób, natomiast **191** osób gromadzi odpady w sposób nie selektywny.

Cena za odbiór odpadów komunalnych wynosiła **6,00 zł** od mieszkańca gromadzącego odpady w sposób selektywny, natomiast **10,00 zł** od mieszkańca który gromadzi odpady w sposób nie selektywny.

Ilość odpadów zebranych w 2018 roku wynosiła:

- Odpady komunalne niesegregowane – 126,64 Mg
- Odpady segregowane – 75,50 Mg w tym :
 - szkło – 29,20 Mg,
 - tworzywa sztuczne – 17,12 Mg,
 - papier – 2,82 Mg
 - odpady wielkogabarytowe – 15,42 Mg,
 - sprzęt elektryczny i elektroniczny – 1,86 Mg,
 - sprzęt elektryczny i elektroniczny (nieb) – 1,84 Mg
 - urządzenia zawierające freony – 2,06 Mg,
 - zużyte opony – 5,18 Mg

Łączna ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Tyrawa Wołoska za 2018 rok wyniosła: 202,14 Mg

Koszt odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych w 2018 r. wyniósł – **97.200,00 zł**.
Koszt prowadzenia Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w 2018 r. wyniósł – **7.380,00 zł**.

Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w 2018 roku wyniósł: **36,43 %**.

3) został wykonany montaż urządzeń fotowoltaicznych o mocy do 40 KW na dachu budynku Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej (15 szt. paneli fotowoltaicznych polikrystalicznych Q-cells o mocy 275 W każdy.. Całość inwestycji została wykonana przez Fundację Dziedzictwo Przyrodnicze. Panele wytwarzają prąd stały, który za pomocą inwertera/falownika jest zmieniany na prąd zmienny. Prąd zmienny jest podłączony do wewnętrznej instalacji elektrycznej szkoły.

4) Fundacja Dziedzictwa Przyrodniczego wykonała również na działkach o nr ewid. 341 oraz 310/1 w miejscowości Tyrawa Wołoska (na placu przy budynku Szkoły Podstawowej) domki dla owadów pożytecznych (4 szt.) oraz domki dla trzmieli (4szt.)

3. Cele w sferze gospodarczej Gminy.

3.1. W zakresie sfery gospodarczej

1) Współpraca w ramach Lokalnej Grupy Działania „Zielone Bieszczady” w zakresie promocji Gminy i rozwoju przedsiębiorczości,

2) tworzenie trasy nordic walking w ramach projektu realizowanego przez LGD „Zielone Bieszczady” (na etapie opracowywania koncepcji).

V. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TYRAWA WOŁOSKA I MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tyrawa Wołoska, które zostało przyjęte przez Radę Gminy w Tyrawie Wołoskiej z dnia 10 października 2002 roku Uchwałą Nr XXXVI/203/2002 (dwie zmiany, pierwsza Zmiana Nr 1/2010 – załącznik do uchwały Nr X/39/11 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 30 września 2011 r. i druga Zmiana Nr 2/2012 – załącznik do uchwały Nr XXXI/148/13 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 30 grudnia 2013 r.).

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego stanowi podstawę planowania przestrzennego w Gminie. Gmina Tyrawa Wołoska zajmuje powierzchnię około **69 km²**, z czego około **0,2212 km²** objęte są Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego (**0,32%** powierzchni).

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego w Gminie Tyrawa Wołoska:

- dla Gazociągu Wysokiego Ciśnienia, relacji Hermanowice – Strachocina, który został przyjęty przez Radę Gminy w Tyrawie Wołoskiej z dnia 22 listopada 2011r. Uchwałą Nr XII/46/11 o powierzchni **0,2112** km²;
- o nazwie „Tyrawa Wołoska I/2012”, który został przyjęty przez Radę Gminy w Tyrawie Wołoskiej z dnia 30 grudnia 2013r. Uchwałą Nr XXXI/149/13 – teren położony pomiędzy drogą publiczną krajową, drogą publiczną powiatową, a ciekim wodnym Tyrawka, o powierzchni około **1,0** ha.

Gmina Tyrawa Wołoska w 2018 r. wydała łącznie **16** decyzji administracyjnych w sprawie ustalenia zasad zagospodarowania i zabudowy w tym **15** decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową oraz **1** decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ponadto na wnioski zainteresowanych wydano **66** zaświadczeń z o przeznaczeniu nieruchomości w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie Gminy Tyrawa Wołoska w ubiegłym roku nadano **11** numerów porządkowych co jest wskaźnikiem rozwoju mieszkalnictwa, ponieważ w 2017 r. nadano **5** numerów porządkowych.

VI. GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

Gmina Tyrawa Wołoska nie posiada Programu Rewitalizacji Gminy. Planuję w niedalekiej przyszłości przystąpić do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tyrawa Wołoska.

VII. ZABYTKI I OCHRONA KONSERWATORSKA

Na terenie Gminy Tyrawa Wołoska zlokalizowane są obiekty znajdujące się w rejestrze ochrony zabytków, który funkcjonuje w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony zabytków z siedzibą w Przemysłu Delegatura w Krośnie.

Do obiektów tych należą:

1) zabytki nieruchome:

- Hołuczków – cerkiew, ob. kościół filialny pw. Św. Paraskewii – decyzja nr A-2019 z 06.11.1990,
- Rakowa – cerkiew, ob. kościół filialny pw. MB Siewnej – A-224 z 15.11.1990,
- Siemuszowa – cerkiew, ob. kościół filialny pw. Chrztu Pańskiego – A-1296 z 04.11.1992,
- Tyrawa Wołoska – zespół kościelny – kościół parafialny pw. św. Mikołaja Bpa i dzwonnica – A-1047 z 04.09.1990,

2) Zabytki ruchome:

- Siemuszowa – wyposażenie ruchome cerkwi – decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr B-722 z 26.02.2016,
- Tyrawa Wołoska – nastawa ołtarza głównego z kościoła parafialnego – decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr B-241 z 07.05.2008,

- Tyrawa Wołoska - wyposażenie wnętrza kościoła parafialnego (2 ołtarze boczne i ambona) – decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr B-241 z 27.11.2009,
- Tyrawa Wołoska – cztery figury XVII-wieczne z kościoła parafialnego - decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr B-348 z 20.05.2010,
- Tyrawa Wołoska – polichromia kaplicy Pana Józefa Ukrzyżowanego z kościoła parafialnego - decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr B-599 z 11.03.2013,
- Tyrawa Wołoska – elementy wyposażenia ruchomego z kościoła parafialnego - decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr B-738 z 12.01.2016.

VIII. BUDOWNICTWO

Budownictwo jednorodzinne

Rozwój budownictwa na terenie Gminy Tyrawa Wołoska obrazują poniższe dane:

Ilość nadanych numerów porządkowych dla budynków mieszkalnych:

- 2014 r. – **9** nadanych nr porządkowych,
- 2015 r. – **8** nadanych numerów porządkowych,
- 2016 r. – **7** nadanych numerów porządkowych,
- 2017 r. – **5** nadanych numerów porządkowych,
- 2018 r. – **11** nadanych numerów porządkowych.

Razem: **40** nadanych numerów porządkowych

IX. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Gmina Tyrawa Wołoska nie posiada na całej swojej powierzchni sieci wodociągowej. Gmina w swoich zasobach ma 9 studni kopanych zlokalizowanych:

1. dz. nr 405 w Rozpuciu
2. dz. nr 173/1 w Siemuszowej
3. dz. nr 108/2 w Tyrawie Wołoskiej
4. dz. nr 341 w Tyrawie Wołoskiej
5. dz. nr 310 w Rozpuciu
6. dz. nr 313/1 w Tyrawie Wołoskiej
7. dz. nr 604 w Tyrawie Wołoskiej
8. dz. nr 310/1 w Tyrawie Wołoskiej
9. dz. nr 307 w Rakowej

oraz jedną studnię wierconą zlokalizowaną na dz. nr 341 w Tyrawie Wołoskiej. Studnie te zaopatrują w wodę budynki użyteczności publicznej oraz mieszkania stanowiące własność Gminy Tyrawa Wołoska. Pozostali mieszkańcy gminy zaopatrują się w wodę z własnych ujęć.

Teren Gminy Tyrawa Wołoska nie jest całościowo skanalizowany. W miejscowości Tyrawa Wołoska znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków. Pierwsza oczyszczalnia zlokalizowana jest w Centrum Tyrawy Wołoskiej (tzw. Agronomówka) i do znajdującej się tam oczyszczalni podłączonych jest 13 budynków jednorodzinnych oraz 2 sklepy. Do drugiej oczyszczalni ścieków w Tyrawie Wołoskiej (znajdującej się na dz. nr 341) podłączona jest Szkoła Podstawowa wraz z mieszkaniami znajdującymi się w tzw. Starym Domu Nauczyciela.

Miejscowość Hołuczków jest skanalizowana w całości. Nieczystości ciekłe odprowadzane są do 4 oczyszczalni ścieków.

Pozostali mieszkańcy nieczystości ciekłe oprowadzają do bezodpływowych zbiorników lub posiadają przydomowe oczyszczalnie ścieków.

X.GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018 został przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/185/2019 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 25 stycznia 2018 r.

Celem programu było:

- promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- promowanie przez szkołę programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w okresie wolnym od zajęć szkolnych,
- promocja imprez bezalkoholowych i zdrowego stylu życia.

Jest to zadanie realizowane przez GOPS od 2008 roku.

Założenia programowe na 2018 r. zostały w całości zrealizowane przy współudziale:

- Gminnego Ośrodka Kultury,
- Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej,
- Parafii Tyrawa Wołoska,
- Policji,
- Sądu ,
- Poradni Uzależnień w Sanoku,
- Zarządu Gminnego OSP w Tyrawie Wołoskiej,
- Placówki Wsparcia Dziennego,
- Koła Gospodyń Wiejskich.

Zadania profilaktyczne

W zakresie profilaktyki wszystkie działania kierowane są na rzecz dzieci i młodzieży . Były to programy edukacyjne w szkołach, zajęcia dla dzieci i młodzieży w okresie ferii oraz wakacji.

Wspierano zajęcia dla dzieci i młodzieży, które odbywały się w Gminnym Ośrodku Kultury i w plenerze. Celem ich było:

- zagospodarowanie wolnego czasu,
- propagowanie zdrowego stylu życia,
- ukazywanie ciekawych form spędzania czasu wolnego,
- uczenie umiejętności zabawy w dużej grupie,
- zapoznanie się z przepisami dotyczącymi używania przez młodzież narkotyków, alkoholu i papierosów,
- zapobieganie patologii.

Rozwiązywanie problemów alkoholowych

Rozwiązywanie problemów alkoholowych to całokształt działań wokół osób uzależnionych i ich rodzin. W roku 2018 do Komisji wpłynęło **7** wniosków dotyczące osób nadużywających alkoholu. Osoby te zostały wezwane na posiedzenie Komisji.

W tym temacie współpracujemy z Poradnią Uzależnień w Sanoku. Następnie pokrywa się koszty badań w przedmiocie uzależnienia a w dalszej kolejności koszty przejazdów tych osób na terapię. W roku ubiegłych z terapii skorzystało **2** osoby.

W ramach współpracy Policja na bieżąco przeprowadza kontrole sklepów aby zapobiec nadużywaniu alkoholu w ich otoczeniu.

Działania Programu GKRPA są skoordynowane z działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego, gdyż najczęściej problemy alkoholizmu generują przemoc.

Realizacja planu finansowego /koszty poszczególnych działań/:

Plan finansowy na 2018 r. wynosił: **23 123,00 zł**, wykonanie **21 783,25 zł** w tym:

1. Koszty administracyjne - posiedzenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – **4.830,00 zł**
2. Działania profilaktyczne:
 - Realizowane w Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej
 - zakup materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień w kwocie **2.624,49 zł**,
 - zakup art. spożywczych na Dzień Dziecka - **410,80**,
 - przez Parafię Rzymsko-Katolicką w Tyrawie Wołoskiej
 - wycieczka integracyjna dzieci – **3.821,50 zł**,
 - dofinansowanie działalności UKS „Tyrawka” w Tyrawie Wołoskiej - **2.068,58 zł**,
 - zorganizowanie Dnia Dziecka w Hołuczkowie - **274,44 zł**,
 - zakup strojów ludowych dla KGW w Hołuczkowie - **208,00 zł**,
 - zorganizowanie Gminnego Dnia Kobiet przez Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „U podnóża Gór Słonnych” – **698,50 zł**,
 - zakup materiałów na zajęcia warsztatowe w czasie ferii zimowych - **500,00 zł**,

- zorganizowanie „Wieczoru Kolęd i Pastorałek” – **700,00 zł**,
- zorganizowanie konkursu wiedzy pożarniczej przez OSP w Tyrawie Wołoskiej - **637,58 zł**,
- dofinansowanie działalności świetlicy „Mrówka” – **1.545,16 zł**,
- 3. Działania wspomagające dotyczące prewencji:
 - zakup wyposażenia dla Powiatowej Komendy Policji w Sanoku – **3.361,20 zł**.
- 4. Koszty rozwiązywania problemów alkoholowych:
 - koszty działań wobec osób uzależnionych od alkoholu (zwrot kosztów przejazdu na terapię) - **103,00 zł**.

XI.PROGRAM WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2018 został przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/184/2018 rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 25 stycznia 2018 r. Celami programu było

- 1) określenie zasad współpracy samorządu z organizacjami,
- 2) wspieranie działań na rzecz umacniania istniejących i powstawania nowych organizacji, działających dla dobra lokalnej społeczności,
- 3) pobudzanie innowacyjności i konkurencyjności poprzez umożliwienie organizacjom indywidualnego wystąpienia z ofertą realizacji konkretnych zadań publicznych,
- 4) włączenie zainteresowanych organizacji do realizacji programów służących rozwojowi gminy,
- 5) poprawa jakości życia współmieszkańców poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych,
- 6) wzmacnianie pozycji organizacji i zapewnienie tym organizacjom równych szans w realizacji zadań publicznych, poprzez powierzanie i wspieranie coraz większej ilości zadań z jednoczesnym zapewnieniem odpowiednich środków na ich realizację.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi w roku 2018 miała głównie charakter finansowy. Organizacje pozarządowe realizowały zadania publiczne, Gmina wspierała wykonywanie tych zadań przeznaczając na ich wykonanie **27.708,60 zł**.

Został ogłoszony otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego Gminy Tyrawa Wołoska w zakresie tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi sportu na kwotę **20.000,00 zł**. Wpłynął jeden wniosek od UKS „Tyrawka” w Tyrawie Wołoskiej. Konkurs został rozstrzygnięty a zgłoszony projekt wybrany do realizacji. Zadanie zostało zrealizowane i rozliczone w terminie. Całkowity koszt przedsięwzięcia wyniósł **24.269,88 zł**.

Gmina pomogła także w rejestracji 2 Kół Gospodyń Wiejskich (Hołuczków i Siemuszowa). Gmina bezpłatnie udostępniała dla organizacji lokale w budynkach komunalnych na cele statutowe.

XII. REALIZACJA UCHWAŁ RADY

Stosownie do art. 30.ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym Wójt Gminy jest organem wykonawczym i do jego zadań należy wykonywanie uchwał Rady Gminy.

Rada Gminy Tyrawa Wołoska w roku 2018 podjęła **55** uchwał, z czego:

- **23** objętych było nadzorem Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krośnie,
- **17** podlegało publikacji w dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego (uchwały stanowiące akty prawa miejscowego).

Podjęte uchwały Wójt Gminy - zgodnie z art. 90 ust. 1 i 2 w/w ustawy- przekazał w nieprzekraczalnym terminie 7 dni do organów nadzoru jakimi są:

- w zakresie zgodności z prawem – Wojewoda Podkarpacki,
- w zakresie spraw finansowych – Regionalna Izba Obrachunkowa.

Zgodnie z art.. 7 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, wszystkie uchwały opublikowane zostały w Biuletynie Informacji Publicznej.

XIII. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Podmioty gospodarcze według CEIDG				
Rok	2015	2016	2017	2018
Liczba podmiotów	35	35	41	46

XIII. ROLNICTWO

Jedną z form użytkowania terenu Gminy Tyrawa Wołoska jest ich rolnicze wykorzystanie. Użytki rolne stanowią **2379,3421** ha powierzchni całej gminy czyli ok. **34,35%**.
Areał poszczególnych klas przedstawia się następująco:

Klasa	Powierzchnia [ha]
ŁIII	10,7900
ŁIV	13,8061
ŁV	21,3045
ŁIV	8,6863
PsII	0,7000
PsIII	15,7909
PsIV	388,1545
PsV	308,8017
PsVI	112,2640
RIIIa	4,9988
RIIIb	88,6829
RIVa	468,3041
RIVb	447,1233
RV	420,6370
RVI	69,2980

Z uwagi na zmieniający się klimat w ostatnich latach zaobserwowano zwiększone występowanie niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, które niewątpliwie wpływają na kondycję rolnictwa. W 2018 roku na terenie Gminy Tyrawa Wołoska nie występowały niekorzystne zjawiska atmosferyczne określone jako klęska żywiołowa (tj. przymrozki wiosenne, susza, powódź) a mające wpływ na rolnictwo.

XIV. OŚWIATA I EDUKACJA

1. Budżet Oświaty i Edukacji.

Wykonanie budżetu w roku 2018 wynosiło: **2.754.378,83 zł**
w tym:

- 1) Gimnazjum – **511.339,98 zł**,
- 2) Szkoła Podstawowa – **1.573.965,48 zł**,
- 3) Oddziały przedszkolne – **305.040,35 zł**,
- 4) doskonalenie i doksztacanie nauczycieli – **4.255,00 zł**,
- 5) dowóz uczniów do szkół – **46.517,25 zł**,
- 6) zakup podręczników – **19.748,76 zł**,

- 7) pozostała działalność – **29.944,00 zł**,
 8) ZEAS – **263.568,01 zł**.

Środki pochodziły z:

- 1) subwencji oświatowej – **2.329.085,00 zł**,
 2) dotacji do przedszkoli – **50.690,00 zł**,
 3) dotacji do podręczników – **19.855,76 zł**,
 4) budżetu Gminy – **354.855,07 zł**.

2. Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Tyrawie Wołoskiej

1. Liczba uczniów i oddziałów

Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	W tym:							
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
SP	9	171	25	20	17	24	20	15	32	18
Oddziały gimnazjalne	1	14	14							
Razem	10	185	39	20	17	24	20	15	32	18
Oddziały przedszkolne	3	63	23	23	17					
Ogółem	13	248								

3. Zatrudnienie.

W roku szkolnym 2018/19 w gminnej szkole publicznej prowadzonej przez Gminę jest zatrudnionych **29** nauczycieli oraz **5** pracowników administracji i obsługi.

Wyszczególnienie	Zatrudnienie		W tym:			
			nauczyciele		Pozostali	
	etaty	osoby	etaty	osoby	etaty	osoby
SP		30		25	5	5
Oddziały przedszkolne	4	4	4	4	-	-
Razem		34		29		

Na urlopie dla podratowania zdrowie obecnie przebywa **1** nauczyciel.

4. Średni wynik szkoły egzaminu gimnazjalnego w porównaniu z wynikiem powiatu, województwa

Przedmiot	Wynik egzaminu				
	szkoła		gmina	powiat	województwo
	pkt	stanin	pkt.	pkt	pkt
J. polski	22	4	22	23,9	22,7
Hist., wos	20	5	20	20,5	19,3
Matematyka	13,9	6	13,9	15,2	14,2
Przedmioty przyrodnicze	15,1	5	15,1	15,4	14,9
j. angielski -poziom podstawowy	21,6	2	21,6	27,8	26,3
j. niemiecki - poziom podstawowy	28,7	6	28,7	21,7	21,2

5. Projekty zrealizowane w ramach środków pozabudżetowych

1) Projekt „Szkolny Klub Sportowy”

- W 2018 r. podpisano porozumienie z Podkarpackim Wojewódzkim Szkolnym Związkiem Sportowym w Rzeszowie i uzyskano fundusze na prowadzenie zajęć SKS dla 2 grup ćwiczebnych (35 osób),

2) Razem odkryjmy świat programowania – szkolenia dla nauczycieli i uczniów z podregionu krośnieńskiego,

- Uzyskano fundusze na szkolenia i konferencje dla nauczycieli oraz na zajęcia z programowania dla uczniów klas I-III tj. 62 dzieci,

3) Wspomaganie szkół i przedszkoli w Powiecie Sanockim,

- Przeprowadzono szkolenia i dla nauczycieli na temat kompetencji kluczowych.

4) „Kształcenie ogólne kluczem do sukcesu”

- W ramach projektu przeprowadzono warsztaty i szkolenia dla nauczycieli oraz wiele zajęć i warsztatów dla uczniów klas 4 - 7 tj. 86 uczniów,

5) „Badacze pogranicza Wilczych Gór” – projekt międzynarodowy (polsko-słowacki)

- W ramach projektu przeprowadzono szkolenia koordynatora projektu, zajęcia z uczniami – 2 grupy po 12 osób tj. 24 uczniów oraz odbędą się zajęcia w terenie dla uczestników projektu i zlot wszystkich beneficjentów projektu.

Obsługę finansowo-księgową, kadrowo-płacową oraz organizacyjno-administracyjną Szkoły wykonuje **Zespół Ekonomiczno- Administracyjny Szkół w Tyrawie Wołoskiej**, w którym zatrudnieni są na pełnych etatach:

- 1) Kierownik,
- 2) Główna księgowa,
- 3) pracownik administracyjno- gospodarczy,
- 4) konserwator.

XV. POMOC SPOŁECZNA

Zatrudnienie kadr w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej reguluje ustawa o pomocy społecznej z dnia 24 marca 2004 r. oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych.

1. W 2018 roku w GOPS zatrudnieni byli:

- 1) Kierownik GOPS (pełny etat),
- 2) Główna Księgowa (pełny etat),
- 3) Księgowa (3/5 etatu),
- 4) Starszy pracownik socjalny (pełny etat),
- 5) Pracownik socjalny (pełny etat),
- 6) Asystent rodziny ($\frac{1}{2}$ etatu – wynagrodzenie w 60% finansowane z dotacji i Funduszu Pracy + $\frac{1}{2}$ etatu w projekcie - wynagrodzenie finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego),
- 7) Inspektor ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego (pełny etat),
- 8) Referent ds. świadczeń rodzinnych i wychowawczych (pełny etat, od 1.06.2018 r. przebywa kolejno na urlopie macierzyńskim, urlopie rodzicielskim oraz urlopie wychowawczym zawnioskowanym),
- 9) Kucharka (pełny etat),
- 10) Kierownik Świetlicy Mrówka (1/2 etatu w projekcie – wynagrodzenie finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego).

Zgodnie z art. 110 ust. 12 ustawą o pomocy społecznej Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej w 2018 r. nie spełniał i nadal nie spełnia tego obowiązku.

Od 28 grudnia 2018 r. w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej nie ma głównego księgowego pomimo obligatoryjnego obowiązku jego zatrudnienia. Powyższe wynika z faktu, że zostały przeprowadzone 2 procedury konkursowe na stanowisko głównego księgowego jednakże żadna osoba ubiegająca się o to stanowisko nie spełniała wymagań formalnych ustalonych w art. 54 ustawy o finansach publicznych. W związku z tym, ogłoszono kolejny konkurs i rozstrzygnięto go pozytywnie, ale na stanowisko księgowego.

Realizacja zadań z zakresu szeroko pojętej pomocy społecznej ma na celu pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Na ich realizację składają się środki zarówno z Urzędu Gminy (zadania własne Gminy) oraz środki rządowe przekazywane przez Wojewodę (zadania zlecone Gminie oraz dotacja do zadań własnych).

2. Struktura wydatków.

Struktura wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2018 r. w podziale na poszczególne zadania przedstawia się następująco:

Lp	Nazwa zadania	Wykonanie zł
1	Pomoc społeczna	529.320,45
2	Edukacyjna opieka wychowawcza	18.816,00
3	Rodzina	3.196.524,94
	SUMA	3.744.661,39

3. Zadania własne:

Na zadania własne z zakresu pomocy społecznej edukacyjnej opieki wychowawczej oraz rodziny w 2018 roku Ośrodek otrzymał **3 871 948,30** złotych, wykorzystał **3 744 661,39** złotych co stanowi **96,71** %.

Wydatki na poszczególne zadania przedstawia tabela:

Lp	Zadanie	Wykonanie zł
1	Opłacanie pobytu w domach pomocy społecznej	32 224,82
2	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	375,00
3	Zasiłki i pomoc w naturze	57 935,31
4	Dodatki mieszkaniowe	6 745,34
5	Utrzymanie Ośrodka	306 439,97
6	Program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”(dotacja rządowa + środki własne)	91 607,15
7	Edukacyjna opieka wychowawcza	18 816,00
	Rodziny zastępcze	-
	Razem:	514 143,59

Realizując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej w 2018 roku objęto pomocą **378** osób zamieszkujących w **109** rodzinach.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. w DPS z terenu naszej gminy przebywa 1 osoba. Co sześć miesięcy przeprowadza się wywiady środowiskowe aktualizujące sytuację rodzinną i dochodową osoby oraz wywiady alimentacyjne mające na celu ocenę sytuacji materialnej osób zobowiązanych do alimentacji.

W 2018 r. odpłatność za pobyt w DPS ponosiła tylko zainteresowana w wysokości 70% świadczeń pobieranych przez nią w ZUS, a pozostałą kwotę ponosi Gmina ze środków własnych.

4. Zasiłki i pomoc w naturze

W ramach zasiłków celowych wydano następującą liczbę decyzji:

- zasiłki celowe – **45**
- specjalne zasiłki celowe – **15**.

Łącznie wypłacono **23.792 ,83** zł zasiłków celowych z budżetu Gminy.

Z zasiłków okresowych, które wypłacane są obligatoryjnie, skorzystało **21** rodzin na łączną kwotę **32.936,00** zł, z czego **25.518,00** zł to dotacja rządowa, a **7.418,00** zł to środki własne.

5. Świadczenia dodatki mieszkaniowe

Dodatek mieszkaniowy przyznaje się na okres 6 miesięcy, w trybie decyzji administracyjnych. W 2018 roku rozpatrzonych zostało **2 wnioski** z czego **0** negatywnie. Łącznie wypłacono **6.393,22** zł ze środków własnych Gminy.

6. Dodatek energetyczny

Wypłacany był **2 rodzinom** pobierającym dodatek mieszkaniowy. Dodatek energetyczny finansowany jest z dotacji budżetu państwa. Łącznie wypłacono **345,26** zł

7. Utrzymanie Ośrodka.

Są to środki na wynagrodzenia pracowników i pochodne od nich oraz środki związane z wydatkami bieżącymi takie jak eksploatacja pomieszczeń, urządzeń i opłaty, zakup energii elektrycznej, zakup materiałów biurowych, zakup usług. Kwota na utrzymanie Ośrodka wyniosła **306.439,97** zł.

8. Usługi opiekuńcze.

W 2018 r. udzielono pomocy w zakresie usług opiekuńczych 1 osobie chorej, w starszym wieku i niepełnosprawnym.

Koszt jednej godziny usług opiekuńczych wynosi:
w styczniu 2018 r. - **17,26 zł**,

od lutego do marca 2018 r. - **15,82 zł**

od kwietnia do maja 2018 r. - **15,80 zł**.

Od czerwca 2018 r. usługi nie są świadczone, ponieważ osoba której przyznano usługi opiekuńcze zmarła.

Według stanu na koniec okresu sprawozdawczego zrealizowano **190 godzin** usługowych na łączną wartość **3 047,00 zł**.

9. Pomoc w zakresie dożywiania

Realizacja programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania odbywa się w oparciu o Uchwałę Nr II/12/2018 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 12 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego w celu ustalenia wsparcia w ramach wieloletniego rządowego programu” Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 oraz określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku, świadczenia pieniężnego lub rzeczowego w postaci produktów żywnościowych, dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Budżet państwa przekazuje dotacje na rzecz dożywiania na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin *Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020*. Określa on zasady przyznawania pieniędzy gminom na pokrycie kosztów pomocy żywieniowej dla dzieci, uczniów, osób dorosłych znajdujących się w specyficznej sytuacji.

Gmina Tyrawa Wołoska w 2018 r. uzyskiwała z budżetu państwa **dotację celową, w wysokości 68%**, a następnie przyznawała pomoc w formie bezpłatnych posiłków. Wsparcie udzielane było: dzieciom, do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej; uczniom, do czasu zakończenia edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym oraz osobom i rodzinom spełniającym przesłanki art. 7 ustawy z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. W 2018 roku kryterium dochodowe do zakupu posiłku i zasiłku celowego na zakup żywności wynosiło 150% progu uprawniającego do pomocy społecznej tj. **1.051,00 zł** dla osoby samotnej i **792,00 zł** na osobę w rodzinie.

W ramach tego Programu dożywianiem objęto **105** dzieci i młodzieży szkolnej w stołówkach szkolnych (w Gminie i poza nią) na kwotę **28.060,80 zł**, jak również wypłacono gotówką zasiłki na dożywianie dla **12** osób na kwotę **4.399,50 zł**.

Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia kucharkę, która przygotowuje ciepłe posiłki w Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej, które są przez nią kontrolowane pod względem ilości i jakości wydawanych posiłków.

10. Zadania zlecone

Na zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego Ośrodek otrzymał na rok 2018 środki w wysokości **3.230.517,80 zł**, wydał kwotę **3.230.517,80 zł** co stanowi **98,46 %** planu rocznego.

Szczegółowe wykonanie zadań wg rozdziałów przedstawia tabela:

Lp	Treść	Koszt zadania zł
1	Świadczenia wychowawcze	1 843 574,00
2	Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz składki społeczne	1 244 929,10
3	Karta Dużej Rodziny	70,82
4	Wspieranie rodziny, świadczenia dobry start	107 951,02
5	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	11 280,74
6	Zasiłki i pomoc w naturze: (zasiłki stałe)	14 742,00
7	Usługi opiekuńcze - specjalistyczne	7 970,12
	Razem	3 230 517,80

11. Świadczenia wychowawcze

Celem **świadczenia wychowawczego – Program „Rodzina 500+”** jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

W 2018 r. świadczenie wychowawcze przysługiwało na pierwsze dziecko osobom, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty **800,00 zł** oraz jeżeli członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze przysługiwało jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty **1 200,00 zł**. Zgodnie z projektem zmian w programie „Rodzina 500+” od 1 lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze będzie przyznawane również na pierwsze dziecko bez względu na dochody rodziny.

W 2018 r. wypłacono dla **155 rodzin** świadczenie wychowawcze w kwocie **1.815.811,00 zł**.

12. Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz składki społeczne

W roku 2018 Ośrodek kontynuował realizację zapoczątkowanego w roku 2004 zadania rządowego. Jest to jedna z dziedzin szeroko pojętej polityki społecznej państwa realizowanej przez organy samorządowe. Od września 2006 roku Ośrodek stał się jedynym płatnikiem tych świadczeń na terenie Gminy Tyrawa Wołoska.

Świadczenia rodzinne są zależne od kryterium dochodowego. Zasiłek rodzinny przysługiwał w 2018 r., jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty **674,00 zł**. Jeżeli członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne – **764,00 zł**. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługiwały, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty **725,00 zł**.

W 2018 r. ze świadczeń rodzinnych skorzystało **180 rodzin**, a z funduszy alimentacyjnego – **8 rodzin**. W sumie na świadczenia rodzinne i funduszu alimentacyjnego wypłacono kwotę **1.152.010,84 zł**.

13. Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług.

W 2018 r. o Kartę Dużej Rodziny ubiegało się **27 rodzin**.

14. Wspieranie rodziny

Instytucję asystenta rodziny powołano w 2012 r. ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej. Zadaniem asystentów jest wspieranie rodzin niezaradnych życiowo, dotkniętych ubóstwem, bezrobociem, uzależnieniami, którym grozi zabranie dzieci.

W latach 2012-2014 o zatrudnieniu asystentów decydowały gminy, od 2015 r. jest to ich ustawowym obowiązkiem.

W Gminie Tyrawa Wołoska zatrudniony jest **1** asystent rodziny w ramach umowy o pracę na ½ etatu oraz na ½ etatu na potrzeby realizowanego projektu pn. Świetlica MRÓWKA.

W 2018 r. asystent rodziny pracowała z **25** rodzinami.

Ponadto w ramach wspierania rodziny realizowany jest Program „Dobry Start”. To jednorazowe wsparcie dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny w wysokości **300 zł**. Rodziny otrzymują świadczenie bez względu na dochód. W 2018 r. wydatkowano **90.000 zł** na świadczenia, a **3.000 zł** to koszty obsługi. Z programu skorzystało **300** dzieci.

15. Składki na ubezpieczenie zdrowotne

Składki w/w opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej **5.771,48 zł** płatny z dotacji, w tym:

1. składki opłacane za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne - **9.925,74 zł** (opłacane w całości z dotacji)
2. składki opłacane za osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społ. – **1.355,00 zł** (opłacane w całości z dotacji)

Średnio miesięcznie w 2018 r. odprowadzono składki zdrowotne dla **21 osób**.

16. Zasiłki stałe

Jednym ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej jest **zasiłek stały**. Przysługuje on zarówno osobie samotnej, jak i osobie w rodzinie. Warunkiem jest tu **niezdolność do pracy**: całkowita lub z powodu wieku oraz spełnianie **kryterium dochodowego**. Od 1 października 2018 r. obowiązują nowe kwoty kryteriów dochodowych. Dla osoby samotnie gospodarującej wynosi ono **701 zł**, a dla osoby w rodzinie – **528 zł**.

W 2018 r. zasiłki stałe otrzymywały **2 osoby**.

17. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Na podstawie przepisu art. 18 ust 3 ustawy o pomocy społecznej gmina organizuje i świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Szczegółowe przepisy dotyczące m. in. rodzaju specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi i kwalifikacji osób świadczących takie usługi określone są w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług .

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi są szczególnym rodzajem usług specjalistycznych. Pomoc udzielana jest tu wyróżnionej grupie osób. Zasady jej przyznawania i odpłatności określa rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej, a nie tak jak w przypadku pozostałych usług opiekuńczych, regulacje gminne.

W 2018 roku wykonywane były specjalistyczne usługi opiekuńcze u **1 dziecka ze schorzeniami psychicznymi**.

18. Obsługa administracyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego

Pracownicy GOPS nadzorują działania i prowadzą dokumentację działającego przy GOPS Zespołu Interdyscyplinarnego pracującego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tyrawa Wołoska.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Zespół Interdyscyplinarny w Tyrawie Wołoskiej został powołany przez Wójta Gminy Tyrawa Wołoska.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego, z pracowników Ośrodka wchodzi: kierownik, starszy pracownik socjalny oraz asystent rodziny.

W 2018 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło **7 „Niebieskich Kart”** dotyczących przemocy w rodzinie. Dodatkowo kontynuowano **3 procedury** z poprzednich lat.

19. Świadczenie pracy socjalnej i inne inicjatywy

Świadczone pracę socjalną, osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Objęci nią byli praktycznie wszyscy klienci ośrodka. W 2018 roku z pomocy w postaci pracy socjalnej skorzystało:

- liczba osób i rodzin objętych pracą socjalną – **113 osób, 32 rodziny**,
- liczba osób i rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną (bez pomocy finansowej) – **15 osób /10 rodzin**.

Świadczone również pracę socjalną w oparciu o kontrakt socjalny. W 2018 r. Zawarto **23 kontrakty socjalne** i wszystkie zrealizowano pozytywnie.

Stosowane metody pracy socjalnej i sposób ich realizacji: rozmowy, wizyty, elementy poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego, elementy z zakresu ubezpieczeń społecznych, pisanie wniosków i pism, obserwacja, mediacje i negocjacje.

Praca socjalna polegała przede wszystkim na wspieraniu osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. Profesjonalne wsparcie może prowadzić w efekcie do całkowitego usamodzielnienia się finansowego lub emocjonalnego, a tym samym uniezależnienia się od systemu pomocy społecznej na dłuższy okres czasu lub nawet na zawsze. Działania profilaktyczne w postaci pracy socjalnej przekładają się również bezpośrednio na zmniejszenie wydatków z budżetu gminy na pomoc społeczną. Świadczenie pracy socjalnej polegało głównie na:

- udzielaniu stosownych porad i zachęcaniu do współpracy w rozwiązywaniu problemów,
- kierowaniu i umożliwieniu kontaktu podopiecznych z właściwą instytucją – poradnią, (np. Zespół Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Poradnia Odwykowa, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Sąd, Policja itp.),
- współpracy z instytucjami takimi jak: PUP, ZOL, PCPR, KRUS, ZUS, Kościół, policja, szpitale oraz pedagogiem szkolnym, lekarzem rodzinnym, kuratorami sądowymi itp.,
- pomocy interwencyjnej w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych, także w zakresie procedury „Niebieskiej Karty”,
- pomocy w redagowaniu pism do właściwych instytucji typu sąd, prokuratura.

20. Realizacja projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Od 1 marca 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. Gmina Tyrawa Wołoska wraz z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej realizowała projekt pn. Świetlica Mrówka, natomiast od 1 stycznia 2019 r. zajęcia świetlicowe są kontynuowane i finansowane w ramach kolejnego projektu realizowanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pn.: MRÓWCZY ŚWIAT. Projekty współfinansowane są ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa VIII Integracja społeczna Działanie 8.4 Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

W ramach projektu pn. Świetlica Mrówka powstała Placówka Wsparcia Dziennego, w formie opiekuńczej, dla 20 dzieci z Gminy Tyrawa Wołoska. Wyremontowano salę i wyposażono ją w niezbędne meble oraz sprzęty, w tym komputerowy, a także zatrudniono wykwalifikowany personel celem realizacji zadań świetlicowych i projektowych.

Świetlica usytuowana jest w sali przy Urzędzie Gminy i funkcjonuje 4 godz. dziennie, w dni robocze, od poniedziałku do piątku po zajęciach szkolnych. Zajęcia przeznaczone są dla dzieci w wieku 7-13 lat. Placówka zapewnia dziecku opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę oraz rozwój zainteresowań. Dzieci uczęszczające do świetlicy mają zapewniony poczęstunek.

W ramach swojej działalności placówka prowadzi zajęcia rozwijające, tj.:

- zajęcia z języka angielskiego, polskiego,
- zajęcia matematyczne, informatyczne,
- warsztaty edukacyjne z zakresu kultury i sztuki,
- zajęcia sportowo rekreacyjne, udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- warsztaty kulinarne,
- wyjazdy integracyjno-naukowe.

Dodatkowo oferowane są działania/ formy wsparcia dla Uczestników projektu, tj.:

- **praca socjalna** prowadzona jest zgodnie z potrzebami Uczestnika projektu,
- **asystentura** skierowana jest dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- **pomoc finansowa w postaci zasiłków okresowych** wypłacana jest zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej,
- **indywidualne poradnictwo prawne dla dorosłych Uczestników projektu**
- **indywidualne poradnictwo psychologiczne dla dorosłych Uczestników projektu**
- **grupowe zajęcia profilaktyki prozdrowotnej dla dorosłych Uczestników projektu**
- **atterapia dla rodzin.**

W ramach podjętych działań położony jest nacisk na podniesienie kompetencji wychowawczych i opiekuńczych, wzmocnienie poczucia pewności siebie w podjętych rolach rodzicielskich, rozwiązywanie już istniejących problemów rozwojowych i wychowawczych dzieci. Zajęcia mają formę warsztatów, prowadzonych metodami aktywizującymi i tradycyjnymi.

W 2018 r. z projektu skorzystało **20 rodzin, w tym 20 dzieci i 20 osób dorosłych**.

W ramach realizacji zadań projektowych w 2018 r. wydatkowano **123 539,97 zł**, z czego wkład własny wyniósł **5 600,00 zł** i stanowił zasiłki okresowe finansowane z budżetu wojewody.

XVI. KULTURA

Na terenie Gminy działają dwie instytucje kultury:

- **Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej,**
- **Gminna Biblioteka Publiczna.**

Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury na podstawie Statutu Gminnego Ośrodka Kultury nadanego uchwałą Rady Gminy Tyrawa Wołoska.

1. Wykonanie budżetu

Wydatki w roku 2018 wyniosły **236.334,33 zł** (w tym dotacja z budżetu Gminy Tyrawa Wołoska – **230.000,00 zł**).

2. Sieć i baza placówki

Upowszechnianiem kultury w Gminie Tyrawa Wołoska zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury i cztery świetlice wiejskie: w Siemuszowej, Hołuczkowie, Rozpuciu i Rakowej.

3. Wynajem pomieszczeń i sprzętu

Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej posiada dwie sale wielofunkcyjne oraz pomieszczenia: biurowe, kuchenne, magazyn, chłodnię. W wymienionych salach w 2018 roku prowadzona była statutowa działalność GOK. Gminny Ośrodek Kultury udostępniał sale i sprzęt muzyczny: instytucjom oświatowym w ramach organizacji uroczystości szkolnych, Placówce Wsparcia Dziennego a także lokalnej społeczności na różnego rodzaju spotkania, zebrania, narady, konferencje, szkolenia rolnicze, sesje Rady Gminy. Ponadto pomieszczenia GOK, sprzęt (stoły, krzesła) wynajmowano odpłatnie na uroczystości rodzinne, towarzyskie, pokazy, szkolenia itp. na łączną kwotę **5.410,00 zł**.

4. Osoby zatrudnione w GOK

1) W Gminnym Ośrodku Kultury w Tyrawie Wołoskiej zatrudnione są **3 osoby**:

- kierownik $\frac{1}{1}$ etatu,

- księgowa $\frac{1}{5}$ etatu,
- sprzątaczką $\frac{1}{2}$ etatu.

2) Na umowę zlecenie zatrudnieni byli:

- instruktor do prowadzenia Zespołu Wokalno-Tanecznego Tyrawa Wołoska,
- instruktor do prowadzenia zajęć sportowo-rekreacyjnych,
- instruktor zajęć taneczno-ruchowych,
- świetlicowi w miejscowości Hołuczków, Siemuszowa, Rozpucie, Rakowa,
- konserwator (przeprowadza czynności konserwacyjne budynku GOK polegające na bieżącym usuwaniu usterek, nieprzewidzianych awarii oraz na wykonywaniu innych prac wskazanych przez administratora obiektu),
- palacz w okresie grzewczym.

5. Działalność kulturalno-wychowawcza i artystyczna

[Styczeń 2018 r.](#)

12.01.2018 r. - Międzynarodowy Koncert Kolęd i Pastorałek,

14.01.2018 r. - udział Zespołu Wokalno-Tanecznego Tyrawa Wołoska w VII

Międzynarodowym Festiwalu Ekumenicznym Kolęd i Pastorałek

„Gloria in Excelsis Deo”,

14.01.2018 r. - koncert zespołu Freeborn Brothers.

[Luty 2018 r.](#)

05.02-09.02. 2018 r.- ferie zimowe (zajęcia świetlicowe, zajęcia plastyczne, warsztaty teatralne),

24.02.2018 - turniej tenisa stołowego.

[Marzec 2018 r.](#)

08.03.2018 r. - Dzień Kobiet,

24.03.2018 r. - Wielkanocne warsztaty plastyczne.

Kwiecień 2018 r.

17.04.2018 r. - wyjazd na basen do Leska w ramach zajęć rekreacyjno-sportowych.

Maj - Czerwiec 2018 r.

31.05.2018 r. -03.06.2018r. - koncert Zespołu Wokalno-Tanecznego Tyrawa Wołoska w Twierdzy Akerman. Udział Zespołu w obchodach dni miasta Białogrodu nad Dniestrem oraz Jubileuszu 45-lecia zespołu „Weselka”,
10.06.2018 r. - Dzień Dziecka (współorganizacja z GBP, GOPS).

Lipiec 2018 r.

15.07.2018 r. - udział Zespołu Wokalno-Tanecznego Tyraw Wołoska w Festiwalu Smaków Karpackich „Kremenaros”.

Zajęcia wakacyjne 2018 r.

24 Lipiec – 23 Sierpień 2018 r.- gry, zabawy, zajęcia plastyczne, zajęcia rekreacyjno- sportowe,

26.08.2018 r. - Festiwal Twórczości Ludowej
(Patronat Marszałka Województwa Podkarpackiego,
LGD Zielone Bieszczady.

Wrzesień 2018 r.

08.09.2018 r. - 10-lecie Zespołu Wokalno-Tanecznego Tyrawa Wołoska.

Październik 2018 r.

21.10.2018 r. - Koncert patriotyczny z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości. Występ Polskiego Teatru Historii, program słowno-Muzyczny pt. „Chrzest 966 Źródło”,

27.10.2018 r. - wyjazd integracyjny zorganizowany dla KGW z Gminy Tyrawa Wołoska (Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej, Muzeum Zamek z Łańcutu).

Listopad 2018 r.

10.11.2018 r. - udział Zespołu Wokalno-Tanecznego w koncercie pt. Niepodległa, w ramach współpracy ze Starostwem Powiatowym w Sanoku przy organizacji obchodów 100-lecia odzyskania niepodległości,

11.11.2018 r. - Narodowe Święto Niepodległości (współorganizacja z Szkołą Podstawową w Tyrawie Wołoskiej w Tyrawie Wołoskiej, program słowno-muzyczny, koncert pieśni patriotycznych).

Grudzień 2018 r.

04.12.2018 r. - Mikołajkowy program artystyczny dla dzieci (współorganizacja z GBP),

14.12.2018 r. - VIII Edycja Międzyszkolnego Konkursu Recytatorskiego im. Marii Konopnickiej (współorganizacja z GBP),

17.12.2018 r. - Mikołajkowy pokaz iluzji,

21.12.- 22.12.2018 r. - Bożonarodzeniowe warsztaty plastyczne.

- **Wydanie płyty Zespołu Wokalno-Tanecznego „Tyrawa Wołoska”**

6. Sprawy administracyjno-organizacyjne

1) Pozyskanie środków finansowych z Lokalnej Grupy Działania „Zielone Bieszczady” na prezentację dorobku kulturalnego podczas Festiwalu Twórczości Ludowej na łączną kwotę **5.000,00 zł**,

2) Sprzedaż ławek i stolików na łączną kwotę **1.460,00 zł** (kwota przeznaczona na uszycie sześciu kompletów strojów damskich dla KGW Hołuczków w stylu ludowym - kpl. spódnica, bluzka),

3) Doposażenie obiektów:

- Świetlica Siemuszowa:

projektor (**1.390,00 zł**), ekran (**380,00 zł**),

- Świetlica Hołuczków:

stoły 2 szt. (**770,00 zł**), krzesła 20 szt. (**2.880,00 zł**), kuchnia gazowa (**1.806,99 zł**)

- Świetlica Rozpucie:

lodówka (**1.899,00 zł**)

- GOK:

projektor (**2.999,00 zł**), girlandy oświetleniowe (**1802,34 zł**), maty fitness 20 szt.

(**879,90 zł**), taboret gazowy (**2.215,00 zł**), aparat fotograficzny (**3.290,00 zł**),

oświetlenie elewacyjne (**3.457,09 zł**), notebook z oprogramowaniem (**3.480,90 zł**).

Na terenie Gminy Tyrawa Wołoska funkcjonuje **Gminna Biblioteka Publiczna**.

Przedmiotem działania placówki jest gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych oraz obsługa użytkowników z terenu Gminy Tyrawa Wołoska. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury.

1. Wykonanie budżetu

Wydatki w roku 2018 wyniosły **96.287,70 zł** (w tym dotacja z budżetu Gminy Tyrawa Wołoska – **93.787,70 zł**, dotacja z Biblioteki Narodowej – **2.500,00 zł**).

2. Kadra biblioteczna

Obecnie w GBP zatrudnione są dwie osoby z wykształceniem wyższym.

- kierownik - **1 etat**
- główna księgowa - **1/5 etatu**.

3. Księgozbiór

Księgozbiór na 01.01.2018 r. - **13.337 wol.**

Księgozbiór biblioteki na koniec 2018 wyniósł - **13.552 wol.**

Liczba zakupionych książek w roku 2018:

- środki własne – **277 wol.**
- środki z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – **99 wol.**

Ogólnie liczba zakupionych, opracowanych i wpisanych do książki inwentarzowej książek wyniosła **376 wol.**

Biblioteka posiada system SOWA SOL do opracowania elektronicznego zbiorów bibliotecznych.

4. Udostępnianie czytelnicze

Gminna Biblioteka Publiczna w Tyrawie Wołoskiej na koniec roku 2018 zarejestrowała **191** czytelników.

Największą ilościowo grupą czytelników są dzieci w wieku 6-12 lat – **55 czytelników**, następnie osoby w wieku 25-44 - **40 czytelników**.

Druga grupa to czytelnicy w wieku do 5 lat – **20 osób** oraz 45-60 lat – **22 osób** a także czytelnicy 16-19 – **18** czytelników.

Ostatnią grupę stanowią czytelnicy w wieku od :

- pow. 60 lat - **13** czytelników,
- 13-15 lat - **14** czytelników,
- 20-24 lat – **9** czytelników.

W roku 2018 GBP wypożyczyła na zewnątrz 1.883 wol. -książek .

- **814** wol. dla dorosłych,
- **925** wol. dla dzieci i młodzieży,
- **144** wol. literatura pozostała.

Wypożyczono również **40** czasopism nieoprawionych.

Oprócz wypożyczeń na zewnątrz czytelnicy korzystali z wypożyczeń na miejscu tj.

Czytelnia(książki) – wypożyczono **4** wol.

Z czytelni internetowej w 2018 roku skorzystało **17** osób.

Ogólna ilość odwiedzin zarejestrowana w GBP wyniosła **684**.

Porównując dane biblioteki z roku ubiegłego dot. liczby czytelników, zakupionych książek, oraz wypożyczeń kształtowały się następująco :

Wyszczególnienie	2017 r.	2018 r.
1. Liczba czytelników na 100 mieszkańców	9,91	9,71
2. Liczba zakupionych książek na 100 mieszkańców	17,49	19,10
3. Liczba wypożyczeń ogółem na 100 mieszkańców	117,43	95,68

1. W porównaniu z rokiem 2017 w bibliotece na terenie gminy nie nastąpił wzrost czytelników, utrzymał się na prawie takim samym poziomie.

2. W roku 2018 zakupiono o **2%** więcej książek dla czytelników.

3. Nastąpił spadek liczby wypożyczeń książek o **18%** z dziedziny powieści .

Zainteresowanie książek wzrosło z dziedziny literatury popularnonaukowej.

5. Działalność kulturalno-oświatowa

Biblioteka zorganizowała w przeciągu całego roku:

- **1 konkurs**, gdzie frekwencja wyniosła **36** uczniów,
- **6 lekcje bibliotecznych** dla dzieci szkolnych, frekwencja - **68** uczniów,
- **1 spektakl teatralny dla dzieci najmłodszych Szkoły Podstawowej oraz klas „O”** - frekwencja **90-** uczniów,
- **6 warsztatów bibliotecznych**, frekwencja - **70** uczestników z terenu gminy,
- Przeprowadzono **konkurs czytelniczy** wśród dzieci przedszkolnych i dzieci Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej.

GBP współpracowała również z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Tyrawie Wołoskiej, dlatego też wspólnie zorganizowano w 2018 roku:

- „Dzień Dziecka” dla wszystkich dzieci z terenu gminy (frekwencja ok. 100 dzieci),
- „Dzień Św. Mikołaja” dla dzieci najmłodszych Szkoły Podstawowej (ok. 100 uczniów),
- „Międzygminny Konkurs Recytatorski pod patronatem Marii Konopnickiej”. W konkursie wzięli udział uczniowie Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej oraz sąsiadujących gmin : Mrzygłód, Olszanica, Kuźmina, Ropienka (frekwencja wyniosła 32 uczniów).

6. Doposażenie

W roku 2018 zakupiono 2 regały (959,40 zł) biblioteczne oraz 1 komputer (3.000,00 zł).

XVII.TURYSTYKA

1. Na terenie Gminy zarejestrowanych jest **11** gospodarstw agroturystycznych.
2. Szlaki turystyczne na terenie Gminy:
 - Szlak Architektury Drewnianej
 - Szlak Ikon,
 - Szlak Dobrego Wojaka Szwejka.
3. W realizacji z LGD „Zielone Bieszczady” trasa nordic walking (na trasie Siemuszowa - Kreców – Wola Krecowska - Rozpucie).

XVIII.FUNDUSZ SOŁECKI

ZESTAWIENIE WYDATKÓW WYNIKAJĄCE Z USTAWY Z DNIA 21 LUTEGO 2014 ROKU O FUNDUSZU SOŁECKIM ZA 2018 ROK

Nazwa sołectwa	Nazwa zadania	Planowane kwoty w zł	Wykonanie w zł
Siemuszowa	Zakup specjalistycznych butów dla OSP	1.000,00	979,81
Tyrawa Wołoska	Budowa oświetlenia ulicznego Tyrawa Wołoska	39.298,10	39.298,10
Rozpucie	Budowa oświetlenia ulicznego Rozpucie - Moczary	27.233,94	27.233,94
Hołuczków	Zakup stolików i krzeseł do świetlicy w Hołuczkowie	16.443,88	16.331,00
Rakowa	Remont świetlicy w Rakowej	21.062,51	20.915,24
Siemuszowa	Doposażenie kuchni świetlicy w Siemuszowej	5.000,00	5.000,00
Siemuszowa	Urządzenie na placu zabaw, bramki w Siemuszowej	6.359,65 5.000,00	6.015,00 5.000,00
	Razem	121.398,08	120.773,09

WÓJT
GMINY TYRAWA WOŁOSKA
Teresa Przeżawska-Juszczak

